

§ 42. Riksdagsordningen.

1. *Lag-Utskottet skall meddela utlåtande öfver de från Kamrarna dit hänvisade förslag till ändring, förklaring eller upphäfvande af lag, som i 87 och 53 §§ Regeringsformen sägs.*

Herrar *S. Johnson, L. Jönsson* och *Norén* hafva begärt få antecknadt, att de ej närvarit vid detta ärendes behandling inom Utskottet.

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kausli den 6 April 1880, kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 30 § Regeringsformen.

Uti ett af Kongl. Maj:t för sistlidet års Riksdag framlagdt förslag till Förordning angående tillsättande af presterliga tjänster hade ifrågasatts utsträckning jemväl till de konsistoriella gällen af rättigheten att kalla fjerde profpredikant, dock att, i de fall, då denna rätt utöfvades, med kyrkoherdebeställningens tillsättande skulle förfaras på sätt om regal kyrkoherdetjänst funnes stadgad. Med anledning deraf att vid förslaget behandling inom Riksdagen tvekan uppstått, huruvida en dylik anordning läte förena sig med den i 30 § Regeringsformen konsistoriella gäll utan vilkor eller inskränkning tillförsäkrade rätt att varda vid sin valrätt bibehållna, väckte i Andra Kammaren en motionär, Herr *Wieselgren*, ett förslag till ändring af berörda grundlagsstadgande, hvarigenom, enligt motionärens förmenande, det hinder, man på vissa håll trott sig finna i grundlagen för antagande af den föreslagna ordningen för tillsättning af kyrkoherdebeställningar i konsistoriella gäll, skulle undanröjas. Motionärens förslag befans icke vara an-

tagligt, utan blef, på Konstitutions-Utskottets hemställen, af Riksdagens begge Kamrar förkastadt.

Samme motionär har nu åter, uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 22), upptagit frågan. Utan att närmare inlåta sig på spörsmålet, huruvida 30 § Regeringsformen i sin nuvarande lydelse låter förena sig eller icke med stadgandet i nyssnämnda nådiga förslag om tillsättning af kyrkoherde i konsistorielt pastorat, har motionären såsom grund för återupptagandet af frågan anmärkt, att skyldig förtänksamhet syntes bjuda att i tid företaga sådan ändring af 30 § Regeringsformen, att frågan om »ordnandet af kyrkoherdetillsättningar i konsistoriella gäll» icke vidare i något afseende vore eller behöfde betraktas såsom en grundlagsfråga. Jemte det motionären sjelf, för detta sitt syftemåls vinnande, förslagsvis hemställt, att sista punkten i nyssnämnda paragraf måtte utbytas mot följande bestämmelse: »Med tillsättande af sådana beställningar i konsistoriella gäll förhålles så, som kyrkolag stadgar», har han anhållit att Konstitutions-Utskottet, för det fall att motionärens eget förslag ej skulle anses tillfredsställande, ville föreslå den ordalydelse, som Utskottet pröfvade vara för den åsyftade ändringen mest ändamålsenlig.

Utskottet anser sig för det närvarande hvarken behöfva eller böra ingå i någon undersökning, huruvida den i 30 § Regeringsformen åt konsistoriella gäll tillförsäkrade valrätt skulle lida afbräck derigenom att, för den händelse dessa gäll finge rätt att kalla fjerde profpredikant, med kyrkoherdebeställningens tillsättande förføres på sätt om regala pastorat är stadgadt. Det lagförslag, hvori en dylik anordning ifrågasattes, vann nemligen icke Riksdagens bifall, ej heller har det sedermera upptagits; och vid sådant förhållande torde allt ordande från Utskottets sida om dess öfverensstämmelse eller oförenlighet med gällande grundlag numera icke vara på sin plats. För det närvarande föreligger icke till statsmakternas pröfning något förslag till förändrade stadganden om presterliga tjänsters tillsättning; huru snart detta kan komma att ske, eller hurudana de bestämmelser i detta afseende skola blifva, som komma att vinna de lagstiftande myndigheternas sammanstämmande bifall, tillhör framtiden att utvisa.

Men just i betraktande häraf synes motionärens förslag svårligen kunna göra anspråk på att vara — hvad dock ett förslag till grundlagsändring bör vara för att vinna bifall — synnerligen nödigt eller af ett för handen varande behof påkalladt. Ty det lärer väl med visshet kunna antagas, att, när en gång ett nytt förslag till ordnande af de förhållanden, hvarom här är fråga, kommer att framläggas, vare sig detta sker från Konungens eller från Riksdagens sida, man icke skall underlåta att dervid, såsom vid hvarje annat lagförslag, tillse, att det icke så affattas, att grundlagens bud trädas för nära, eller ock, om det finnes oförenligt med något grundlagsstadgande, samtidigt föreslå ändring jemväl i detta.

Motionärens förslag har äfven ur den synpunkten hos Utskottet väckt be-

tänkligheter, att detsamma ur grundlagen till annan lag af mera föränderlig natur öfverflyttar bestämmelserna om tillsättande af kyrkoherde i konsistoriella gäll, under det att föreskriften om Konungens rätt att nämna kyrkoherde i regala pastorat fått stå kvar i grundlagen, och jemväl enskildes utnämningssrätt (*jus patronatus*), enligt hvad redan 1809 års Konstitutions-Utskott erinrade, i likhet med öfriga privilegier genom 114 § Regeringsformen fortfarande åtnjuter grundlagshelgd. Det var ock just derföre, att de konsistoriella gällan icke funnos omnämnda i de så kallade presterliga privilegierna, som man vid affattandet af Regeringsformen fann nödigt att der inrymma uttrycklig försäkran om dessa församlingars bibehållande vid den af ålder dem tillkommande valrätt. Att nu utan någon särskild yttre anledning borttaga det grundlagsskydd, hvarmed lagstiftaren velat värna om denna gamla och för församlingarne helt visst dyrbara form af kyrklig sjelfstyrelse, allenast på den grund att ett framtida kyrkolagsförslag, som emellertid ännu icke föreligger och om hvars innehåll man följaktligen icke kan hafva sig något bekant, *möjligen* kan komma att om tillsättning af konsistoriella kyrkoherdetjenster innehålla bestämmelser, som ej låta förena sig med nu gällande grundlagsbud, synes icke vara att tillvägagå med den varsamhet, som man i fråga om vidtagande af grundlagsändringar är pligtig iakttaga.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får Utskottet vördsamt hemställa,
att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens
åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 April 1880.

På Utskottets vägnar:

Magnus Hallenborg.

Reservationer:

af Herr Friherre *Nordenfalk* och Herr *Rundbäck*.

Herrar *S. Johnson*, *L. Jönsson* och *Norén* hafva begärt få antecknad, att de ej deltagit i detta ärendes behandling inom Utskottet.